

Thông tin về Thiên nhiên và Bảo tồn

Nguồn: Pháp luật Việt Nam

Số: 135

Ngày: 5/6/08

Tổng kiểm tra kinh doanh, nuôi nhốt động vật hoang dã quý hiếm:

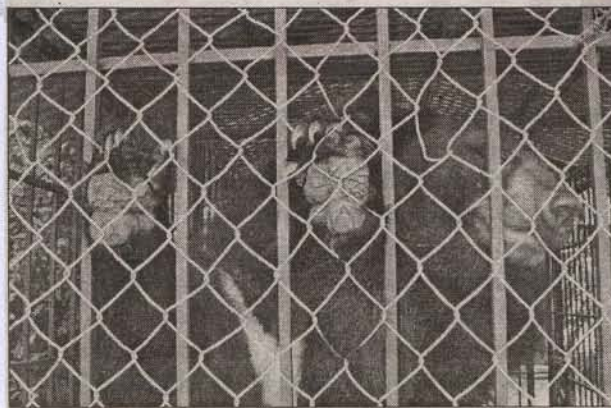
Liệu có “đầu voi đuôi chuột”?

Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn (NN&PTNT) đã “phát lệnh” tổng kiểm tra đồng bộ các hoạt động săn bắn, mua bán, vận chuyển, nuôi, giết mổ, kinh doanh các loài động vật rừng nguy cấp, quý hiếm trên toàn quốc đồng thời chỉ đạo các địa phương xử lý kịp thời hành vi vi phạm. “Chiến dịch” tổng kiểm tra của các địa phương theo tinh thần sẽ kéo dài cho đến trung tuần tháng 7/2008. Tuy nhiên, với những vướng mắc trong các quy định của pháp luật, việc tổng kiểm tra có nguy cơ... “đầu voi đuôi chuột”...

THANH LƯƠNG

Đã thành... tiền lệ!

Hổ, gấu là hai loài động vật hoang dã (ĐVHD) quý hiếm đầu bảng được các “đại gia” sinh nuôi, vừa để làm “sang” vừa là kinh doanh. Đối với loài hổ, tại tỉnh Bình Dương, sau khi Thủ tướng Chính phủ đồng ý với đề nghị của Bộ NN&PTNT cho phép 4 tổ chức, cá nhân thí điểm nuôi hổ và một số loài ĐVHD nguy

• Gấu nuôi nhốt tại Him Lam - Điện Biên.

cấp, quý, hiếm, việc nuôi hổ của 4 cơ sở này đã trở thành hợp pháp, việc đăng ký trại nuôi đã được thực hiện. Ngay sau đó, tại tỉnh Thái Nguyên đã phát hiện ông Nguyễn Khắc Thường vận chuyển 4 cá thể hổ về nuôi tại gia đình từ tháng 7/2006, đến nay số hổ này đã bị chết 1 cá thể. UBND tỉnh Thái Nguyên đến nay cũng đã có văn bản gửi Bộ NN&PTNT đề nghị cho phép hộ này được tiếp tục nuôi hổ tương tự như đã giải quyết đối với các trường hợp ở Bình Dương. Sau trường hợp ông Thường, tháng 7/2007, tỉnh Thanh Hóa phát hiện ông Nguyễn Mậu Chiến nuôi 10 cá thể hổ trái phép. “Theo gương” các trường hợp trên, phương án xử lý của tỉnh này là phạt 30 triệu đồng và cho phép tiếp tục được nuôi số hổ trên. Xử phạt ông Chiến chưa ráo mực, cơ quan chức năng tỉnh này tiếp tục phát hiện ông Nguyễn Văn Tư mua và nuôi 7 cá thể hổ ngay tại gia đình.

So với một nuôi hổ, nuôi gấu chính thức trở thành vấn nạn, đến hết ngày 30/3/2006, Bộ NN&PTNT đã chỉ đạo lực lượng kiểm lâm tổ chức lập hồ sơ đăng ký và gắn chip điện tử để quản lý toàn bộ 4.349 cá thể gấu trong toàn quốc đồng thời các hộ nuôi cũng đã ký cam kết không tiếp tục có hành vi vi phạm. Tuy nhiên, theo nhận định của chính Bộ này thì thời gian gần đây tình trạng mua gấu tự nhiên về nuôi tiếp tục diễn biến phức tạp. Cụ thể, tại tỉnh Quảng Ninh, kiểm tra 7 trại gấu nuôi (mỗi hình thành, không đăng ký với cơ quan chức năng) kiểm tra phát hiện 281 cá thể gấu được nuôi để lấy mật và phục vụ kinh doanh, có trường hợp đã giết gấu để bán sản phẩm cho du khách, trong đó có 80 cá thể gấu không gắn chip điện tử. Cơ quan chức năng nhận định số gấu này được bắt từ tự nhiên hoặc nhập khẩu từ nước khác sau thời điểm thực hiện chủ trương lập

hồ sơ và gắn chip điện tử để quản lý gấu nuôi trên toàn quốc theo quy định). Trước tình trạng này, Bộ NN&PTNT nhận định tình trạng tiếp tục mua hổ, gấu và một số loài ĐVHD nguy cấp quý hiếm khác trái phép để gây nuôi phục vụ mục đích kinh doanh còn diễn biến phức tạp trong thời gian tới.

“Đầu voi đuôi chuột” vì... vướng luật?

Tăng cường kiểm tra, chấn chỉnh tình trạng nuôi nhốt ĐVHD, Bộ NN&PTNT đã có Văn bản số 970 “phát lệnh” cho các địa phương khẩn trương tổ chức đợt tổng kiểm tra đồng bộ các hoạt động săn bắn, mua bán, vận chuyển, nuôi, giết mổ, kinh doanh các loài động vật rừng nguy cấp, quý hiếm. Sau hơn một tháng triển khai, Cục Kiểm lâm cho biết đã thu được một số kết quả ban đầu, nhất là trong khâu ngăn chặn buôn bán, vận chuyển, giết mổ ĐVHD. Tuy nhiên, việc nuôi nhốt các loài ĐVHD và hướng xử lý tình

trạng này dường như “đi vào bế tắc” bởi các quy định của pháp luật chưa thống nhất. Trong khi hầu hết các vụ vi phạm đối với ĐVHD nguy cấp, quý hiếm trái phép được phát hiện khi động vật đã được đưa về trại nuôi, việc phát hiện ngay khi săn bắt từ rừng tự nhiên và hành vi mua bán, vận chuyển trên đường là rất khó khăn thì Bộ luật Hình sự 1999 lại không có quy định hành vi nuôi nhốt ĐVHD, Nghị định 139 về xử phạt hành chính lại quy định trường hợp xâm hại tới các loài ĐVHD quý hiếm nhóm 1B thì xử lý hình sự, không xử lý

hành chính. Gần đây, Nghị định 159 thay thế Nghị định 139 có bổ sung chế tài xử phạt hành chính hành vi nuôi nhốt ĐVHD nhóm 1B nhưng đến nay chưa có hiệu lực thi hành.

Việc xử lý động vật sống cũng gặp khó khăn bởi hiện nay Việt Nam chưa có đủ các cơ sở cứu hộ, nuôi dưỡng ĐVHD với quy mô lớn. Trạm cứu hộ gấu ở Tam Đảo do Quỹ Động vật châu Á hỗ trợ Cục Kiểm lâm xây dựng mới khánh thành giai đoạn I với sức chứa 50 cá thể gấu, Cục Kiểm lâm cho biết đang triển khai giai đoạn II để có thể nâng sức chứa lên 100 cá thể gấu. Về trại cứu hộ hổ hiện nay ở Việt Nam chưa có bất cứ một trại nào (thậm chí chưa có cả dự án về trại cứu hộ hổ). Chính bởi vậy, ngay trong phương án Bộ NN&PTNT đề xuất với Chính phủ, những trường hợp nuôi hổ phát sinh từ nay trở đi nếu không đáp ứng điều kiện theo các quy định về điều kiện nuôi thì sẽ tịch thu hổ và giao cho các trung tâm cứu hộ, vườn thú... là không thể khả thi. Còn giải pháp... tiêu hủy, thu hồi các sản phẩm bán thanh lý (da, xương...) chắc chắn sẽ không được dư luận đồng tình, ủng hộ.

Pháp luật phải được thực thi

Việc Việt Nam lúng túng trong giải

quyết các vụ vi phạm nuôi nhốt ĐVHD trái phép đang gây "phản ứng" khá gay gắt, nhất là các tổ chức bảo vệ môi trường, bảo vệ ĐVHD. Trao đổi với PV *Pháp luật Việt Nam*, TS.Tuấn Bendixsen - Giám đốc AAF - thẳng thắn cho biết khó khăn trong cứu hộ động vật sống là một vấn đề nhưng vấn đề quan trọng là Việt Nam "tuyên bố" thực thi nghiêm túc pháp luật hay không, xử lý nghiêm các hành vi săn bắt ĐVHD từ tự nhiên đem về gây nuôi hay không. Tuy không trực tiếp bày tỏ quan điểm nhưng qua trao đổi chúng tôi nhận thấy nếu câu trả lời là có, Việt Nam sẽ nhận được sự trợ giúp từ các tổ chức quốc tế và ngược lại chúng ta hẳn sẽ gặp rắc rối không nhỏ nếu như để tình trạng này tái diễn và trở thành "căn bệnh" nhờn thuốc. Còn nhớ, năm 2002, do không thực hiện đầy đủ các yêu cầu của Công ước Cites, Việt Nam đã bị cấm vận buôn bán quốc tế đối với tất cả các mặt hàng có nguồn gốc từ động vật, thực vật hoang dã, gây thiệt hại cho các doanh nghiệp, người nuôi trồng và ảnh hưởng đến uy tín quốc gia.

Pháp luật phải được thực thi nếu không sẽ trở thành một tiền lệ xấu là vi phạm pháp luật để rồi được hợp pháp hóa công khai. ■

Ông Hà Công Tuấn – Cục trưởng Cục Kiểm lâm (Bộ NN&PTNT):

Nuôi cứu hộ 4.000 gấu - mỗi năm Nhà nước mất 300 tỷ đồng

Với tính toán như vậy ông Tuấn cho biết đến thời điểm này chưa có phương án khả thi nào hơn là xử phạt hành chính nghiêm khắc các cơ sở nuôi ĐVHD trái phép và hướng dẫn các cơ sở này hoàn thiện điều kiện trại nuôi theo pháp luật. Thủ tướng Chính phủ cũng đã đồng ý cho Bộ NN&PTNT thực hiện theo giải pháp này, đồng thời với kiểm tra, xử lý nghiêm khắc các trường hợp săn bắt, mua bán, vận chuyển, nuôi nhốt, giết mổ ĐVHD quý hiếm. Tuy nhiên, ông Tuấn cũng thừa nhận rằng việc xử lý không nghiêm rất dễ trở thành một tiền lệ xấu...